

Szántó Erzsi-életútinterjú

Készítette: Csatári Bence

A beszélgetés időpontja: 2017. június 20., Budapest, Újlipótváros
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Csatári Bence:

Amikor valaki énekesi pályát fut be, mindig érdekes a szülői háttér. Az önök családjában mennyire volt fontos a zene szeretete?

Szántó Erzsi:

Apám a Fejér megyei Lepsényben nőtt fel, így az ott élő nagyszüleimhez gyakran jártunk nyaralni, és mivel akkor már a családjunk Budapesten élt, ott ismerkedtem meg közelebbről a háziállatokkal is. Apai nagyapámat a második világháború végén egy német autó halálra gázolta, így onnan leginkább csak a nagymamámra emlékszem. Apám géplakatos, édesanyám varrónő volt, főleg hímzésekkel foglalkozott, de az ő szüleit egyáltalán nem ismertem. Hárman voltunk testvérek, János bátyám – aki televízió technikus volt – már nem él, én voltam a középső – 1939-ben születtem –, a harmadik pedig Dezső öcsém, aki zenész, vele a mai napig igazi szoros testvéri kapcsolatot ápolunk. Ő még most is gitározik, főleg külföldön. Mindhárman tanultunk hegedűn játszani a kőbányai zeneiskolában. Iskolai tanulmányaimat is Kőbányán végeztem, a Leövey Klára Közgazdasági Technikumban szereztem érettségit. A zene azonban mindvégig elkísért, még középiskolás koromban is, ugyanis a zeneiskola zenekarában is játszottam hegedűsként.

Csatári Bence:

Melyek voltak az első zenei élményei?

Szántó Erzsi:

Ezek elsősorban a komolyzenéhez kötődnek, már csak a hegedű miatt is. Mozartot,¹ Corellit,² Bachot³ és Beethovent⁴ játszottunk, ezek tetszettek a legjobban, a zenekarban is előadtuk őket. Vezetőnk a szegedi származású Szelényi József volt, akit nagyon szerettünk, mert jól egyben tudta tartani a csapatot nemcsak zeneileg, hanem emberileg is, formálta a személyiségünket. Nagyon szomorú sora volt, mert eredetileg hegedűművészként tevékenykedett, de közvetlenül a háború után egy felrobbanó gránát levitte a bal kezét, így lett tanár. Ő nevezett el engem Zsókanak, ami annyira jól sikerült, hogy pályám elején még sok helyen Szántó Zsókaként írták ki a nevem a plakátokra.

---

¹ Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) osztrák zeneszerző, a bécsi klasszikusok tagja. Legendás volt korán érő tehetsége miatt, első zeneműveit hatévesen improvizálta.

² Arcangelo Corelli (1653–1713) olasz barokk zeneszerző, hegedűművész, zeneszerzői munkásságának a középpontjában is a hegedű állt, ezen a téren munkássága korszakos jelentőségű, ő a concerto grosso műfajának a megteremtője.

³ Johann Sebastian Bach (1685–1750) barokk kori német zeneszerző, orgonista, hegedűművész, a zeneművészet kiemelkedő egyénisége, a protestáns egyházi zene jeles képviselője.

⁴ Ludwig van Beethoven (1770–1827) a bécsi klasszikusok időrendben harmadik nagy alakja, zenéje ugyanakkor a romantika jegyeit is magán viseli. Kilenc szimfóniája meghatározó a zenetörténetben.

Csatári Bence:

Még mielőtt szólókarrierbe kezdett volna, iskolai zenei előadásokban is játszott főszerepet, ugye?

Szántó Erzsi:

Már tizenhárom évesen a címszereplő János vitézt alakítottam Kacsóh Pongrác⁵ operettjében a kőbányai művelődési házak színpadain, ami bizonyára sokakban keltett csodálkozást, már csak a női-férfi szerep felcserélése miatt is. Rá egy évre ugyanitt a *Gül baba* című operettben játszottam ugyancsak egy férfi szerepet, a Gábor diákot. Nagyon jó hangú partnereim voltak, óriási sikereket értünk el, ezenkívül élveztük azt is, hogy szép ruhákban léphettünk fel, amiket a jelmezkölcsönzőből kaptunk. Általános iskolai éveim alatt kötöttem szorosabb barátságot Hofi Gézával⁶ is, aki a nálam három évvel idősebb bátyám osztálytársa volt.

Csatári Bence:

A komolyzene után mi volt az első könnyűzenei élménye?

Szántó Erzsi:

A Zsolnai Hédi⁷ által énekelt *Portugál szerenád*, ami engem annyira lenyűgözött tizennégy-tizenöt évesen, hogy mindig azt énekeltem, és ez volt az első dal is, amit nagyobb nyilvánosság előtt előadtam. A zeneiskola együttesében az egyik nálam valamivel idősebb társam írt egy táncdalt, a *Portugál szerenádon* kívül ezzel is felléptünk Kőbányán a Pataky Művelődési Központ, húsz év körüli, bevonuló katonák előtt. Mondanom sem kell, borzasztó nagy ovációval fogadtak minket. Életem első könnyűzenei fellépésének diszkrét bájához hozzátartozott, hogy a minket kísérő zongorista – aki ráadásul szintén zenekari társunk volt hegedűsként – zavarában fordítva tette fel a kottát a tartóra, de ettől függetlenül jól lejátszotta a darabot. Ennek a fellépésnek az élménye érlelte meg bennem azt, hogy táncdalénekesnő legyek.

Csatári Bence:

Rögtön a technikum elvégzése után főállású előadóművész lett?

Szántó Erzsi:

Nem, még lehúztam néhány évet bérelszámolóként a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban (BHG). Négyezer alkalmazott fizetését kellett kalkulálni minden hónapban, kaptam is egy szép inhüvelygyulladás. Itt is zenéltem, a gyár szimfonikus zenekarában hegedültem. Volt egy kis kolléganőm, aki mindig megkért, hogy énekeljem el, amit épp megtanultam Majláth Júliánál. „Te csak énekelj, én majd dolgozom helyetted” – ajánlotta fel. Szemtelenül el is fogadtam.

---

⁵ Kacsóh Pongrác (1873–1923) zeneszerző, zenepedagógus, főreáliskolai igazgató, tanár. Legismertebb műve a *János vitéz* című daljáték.

⁶ Hofi Géza (1936–2002) Kossuth-díjas és kétszeres Jászai Mari-díjas humorista, előadóművész, színművész, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, a magyar kabaré történetének egyik leghíresebb és legtöbbet emlegetett alakja, aki önálló produkcióival egyéni stílust teremtett.

⁷ Zsolnai Hédi (1924–2004) Liszt Ferenc-díjas táncdalénekesnő, színésznő.

Csatári Bence:

A BHG-ben dolgozott az akkori legnagyobb énekes sztár, Németh Lehel⁸ is. Ez a tény hatással volt arra, hogy énekesnő lett?

Szántó Erzsi:

Vele furcsamód nem a gyárhoz kapcsolódik az első kapcsolatfelvételünk, ugyanis még tizenhét évesen vettem magamnak a bátorságot, és írtam neki a Magyar Rádió címére, azt kérve, hogy segítsen nekem, adjon tanácsot az énekfejlesztésemet illetően. Legnagyobb csodálkozásomra kaptam tőle választ, amelyben azt írta, hogy keressem meg a Nagykörút Nyugati pályaudvarhoz közel eső részén lévő Béke Szállóban található Kupolában, ahol minden este fellép. El is indultam egyik nap, hogy felkeressem, de annyira bátortalan voltam, hogy az ajtóban megtorpanam és visszafordultam. Ez volt tehát az első, hamvába holt próbálkozásom arra vonatkozóan, hogy felvegyem a kapcsolatot a mindenki által tisztelt művésszel.

Csatári Bence:

Szakmailag akkor ki egyengette az útját a kezdet kezdetén?

Szántó Erzsi:

Németh Lehel levelében benne volt az is, hogy ha nem megyek el hozzá a Béke Kupolába, akkor Majláth Júliát⁹ ajánlja tanárnőnek. Így mentem el a híres zeneszerzőhöz képzésre, amelynek fedezetét az BHG-ben kapott keresetem adta. Ez az oktatás nagyon sokat jelentett számomra, hiszen a táncdalénekesek jó része nála kezdte a szakmát. Külön hangképző tanárunk is volt Almási Anni személyében, az ő növendéke volt Lehoczky Éva is. Anni még a nyaralójába is meghívott bennünket, ott is énekelünk mások mellett Mikes Évával,¹⁰ Kerényi Gabival,¹¹ Pálffy Zsuzsával¹². A tanulmányaim eredményeként aztán szépen lassan elkezdtem fellépni különböző szórakozóhelyeken.

Csatári Bence:

Németh Lehellel végül mikor jött össze az első találkozás?

Szántó Erzsi:

Amikor a BHG-ben fellépett, én a gyár zenekarában is játszottam. Akkor már némiképp ismert voltam zenész körökben, hiszen szólóban is énekeltem. Odamentem hozzá, és mondtam, hogy korábban írtam neki levelet. Megköszöntem a válaszát, illetve azt, hogy a tanácsára milyen jó tanárokhoz kerültem. Azon a napon énekesként is színpadra álltam, és a műsorom után azt mondta nekem: „Mi még fogunk találkozni”. Igaza lett, évekig együtt

---

⁸ Németh Lehel (1932–2005) a hatvanas évek első felének kiemelkedő táncdalénekes, sokak szerint az első nyugati típusú sztár Magyarországon. 1957-ben már a Magyar Televízió szilveszteri adásában énekelt. A kommunista sajtó üzleti vállalkozásai miatt 1963-tól kikezdte, ezért röviddel ezután emigrált, ami miatt minden slágerét betiltották, illetve mással énekellették el.

⁹ Majláth Júlia (1921–1976) több száz, nagysikerű slágerért írt, több fiatal énekes karrierjét indította el. 1948-ban és 1968-ban megnyerte a rádió slágerversenyét. A táncdal-fesztiválok népszerű szerzője, 1967-ben nagydíjas.

¹⁰ Mikes Éva (1938–1986) táncdalénekesnő, gyakran énekelt magyarul Édith Piaf-slágereket is. Az 1970-es évek elején felhagyott az énekléssel, férjhez ment az Express együttes dobosához. Ezután főként hangképzéssel foglalkozott.

¹¹ Kerényi Gabi (?–2011) táncdalénekesnő, olyan nagy slágereket adott elő, mint a *Valaki kell nekem* is, a *Messze túl* és a *Naponta irógépen lekopogom*. Családalapítása után pályát módosított és pszichológus lett.

¹² Pálffy Zsuzsa (1939) táncdalénekesnő, többek között az *Emlékszel, nyár volt*, az *Ez történt Lellén* és a *Negyvenhatos sárga villamoson* című számokat adta elő.

turnéztunk ezután, az akkori szóhasználatnál élve brigádot alkotva, amelyben rajta és rajtam kívül Mikes Éva és egy zongorista foglalt helyet. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy az ötvenes évek végén, hatvanas évek elején ő volt a legnagyobb sztár Magyarországon az énekesek között, utána nagy úr tántogott a képzeletbeli népszerűségi listán, és csak aztán következünk mi. Gyakorlatilag nem volt konkurenciája.

Csatári Bence:

Az énekképzés azonban nemcsak magántanároknál, hanem hivatalos formában is zajlott a Magyar Rádióban. Ön is részt vett ebben?

Szántó Erzsi:

Igen, 1960-ban sikeresen felvételiztem a rádióban stúdióképzésre, ahova nem volt könnyű bejutni. Tanárunk Balassa P. Tamás¹³ volt, akinek a vezetésével begyakoroltuk a dalokat. Ez a szó hagyományos értelmében vett korrepetálás volt, ő zongorán játszott, mi pedig egyesével ráénekelünk. Majláth Júliával előzőleg azért átvettük a tananyagot, de emlékeim szerint soha nem okozott különösebb problémát, hogy a rádióban pontosan rekonstruáljuk a számok dallamát. Évente kétszer vizsgafelvételeket tartottak, így ezek a dalok később adásba is kerültek.

Csatári Bence:

Lettek ezekből nagy slágerek is?

Szántó Erzsi:

Hogyne, a legnagyobb sikerem is egy ilyen vizsgafelvételekhez köthető. Történt ugyanis, hogy Nadas Gábor¹⁴ odajött hozzám, és megkérdezte, nincs-e kedvem elénekelni egyik dalát, melyet Vámosi János¹⁵ épp az imént utasított vissza. Ez lett messze a legnagyobb slágerem, a *Hold ragyog a Dunán*, amivel 1962-ben megnyertem a Magyar Rádió *Tessék választani!* című vetélkedőjét. Érdekesség, hogy mivel telefonom nem volt, táviratban hívtak be a műsorba, illetve azt is így közölték, amikor kiderült, hogy megnyertem a versenyt, amivel mindössze egy meleg kézfogás járt. Ez nyilvános műsor volt a 6-os stúdióban, és a számokra levelezőlapokon szavazhattak az emberek egy megadott határidőig. A dalt azóta is ismerik a különböző generációk, így aztán örökzöld lett. Miután Nyugat-Németországba távoztam, nem csak az én hangommal sugározta a rádió, sokan elénekeltek ezt rajtam kívül, de az eredetit akkor is hozzám kötik az emberek. Sőt, még ma is rendszeresen elénekeljük kollégáimmal szűk baráti körben a II. kerületben lévő Kis Pipacs bárban, amit ma már máshogy hívnak.

Csatári Bence:

Vámosi János nem bosszankodott, hogy milyen nagy sláger énekléséről maradt le?

Szántó Erzsi:

Dehogynem, amikor meglátta, milyen népszerű lett ez a szám, kijárta magának, hogy a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat (MHV) stúdiójában ő énekelhesse fel először lemezre.

---

¹³ Balassa P. Tamás (1922–2010) zeneszerző, karmester, zongoraművész, hangszerelő, több táncdalfesztiválon vezényelt. 1954-től 1959-ig tagja, illetve hangszerelője volt a Magyar Rádió Táncczenekarának, 1959 és 1985 között pedig ugyanitt tanított a táncczenei stúdióban. 1977-től 1982-ig vezetője volt az Országos Szórakoztatózenei Központ stúdiójának.

¹⁴ Nadas Gábor (1932–1987) zeneszerző, zongorista. Több mint négyszáz táncdala jelent meg hanglemezen Magyarországon, Dániában, Franciaországban, Nagy-Britanniában, Svédországban és Finnországban. Fia, Nadas György humorista.

¹⁵ Vámosi János (1925–1997) eMeRTon-díjas énekes, a tánczene egyik legkiemelkedőbb alakja.

Amikor pedig a közönség ezt a dalt kereste a boltokban, megdöbbenek, hogy nem velem, hanem Vámosi Jánossal készült a felvétel, és nem vették meg azt. Bors Jenőnek¹⁶ lehetett némi lelkiismeret-furdalása ezzel kapcsolatban, mert behívatott, és megkérdezte, hogy megengedem-e, hogy velem is rögzítsék a dalt az MHV stúdiójában. Még azt is hozzátette, hogy hallotta a nagyzenekari kísérettel ellátott eredeti rádiófelvételt, és nagyon tetszett neki. Tulajdonképpen nem is a rajongóktól, hanem Bors Jenőtől tudtam meg, hogy az én hangommal, és nem Vámosiéval keresik az emberek az üzletekben ezt a dalt.

Csatári Bence:

Mi lehetett az oka annak, hogy az MHV igazgatója ennyire lojális volt ön felé?

Szántó Erzsi:

Egyszerű a magyarázat: szerették az új előadókat, már csak a vérfrissítés kívánalma miatt is, és én akkor új arcnak számítottam, Vámosi János pedig már messze nem. A fiatal hangokat, újdonsült előadókat könnyen el lehetett adni, és a lemezcég is arra törekedett, hogy kövesse a divatot, a legújabb trendeket. E mögött nemcsak üzleti megfontolás állt, hanem szimpátia és elismerés az irányomban. Bors Jenő azt is megígérte, hogy bármilyen dalt is viszek be hozzájuk, mindet ki fogják adni. Becsületére legyen mondva, tartotta is a szavát. A bevételt tehát rajtunk keresztül biztosította magának az MHV, miközben a felvételekért mi mindössze egy egyszeri honoráriumot kaptunk, szó sem volt akkor még előadói jogdíjról. Ha jól emlékszem, ez négyszáz forintot tett ki a *Hold ragyog a Dunán* esetében.

Csatári Bence:

Ez a dal azonkívül, hogy itthon nagy sikert aratott, kijutott 1962-ben a Helsinkiben tartott Világ Ifjúsági Találkozóra (VIT) is. Hogy élte meg ezt az eseményt?

Szántó Erzsi:

Még az indulásunk előtt rendeztek egy nagyszabású búcsúestet a Népstadionban, ahol a küldöttség teltház előtt lépett fel. Mivel akkor még közel sem volt minden háztartásban televízió, ennek a jelentősége felértékelődött. Engem a Négy barát nevű, nagyon jó zenészekből álló formáció kísért a VIT-en. A küldöttség tagja volt mások mellett Esztergályos Cecília,¹⁷ aki akkor a Pécsi Balett tagja volt, illetve Lehoczky Zsuzsa operett primadonna. A Vasfüggönytől nyugatra meg kellett küzdenie a magyaroknak és az összes akkori szocialista országnak a minket ért előítéllettel, ami annak szólt, hogy kommunista pártok által uralt államokból jöttünk. De az elején érezhető ellenszenv gyorsan feloldódott, és a barátkozásé lett a főszerep. Nehezítő körülmény volt továbbá, hogy tornateremben volt a szállásunk, de akkor fiatalok voltunk, és különösebben ezzel sem foglalkoztunk. Nem is a versenyre ment a VIT, hanem kifejezetten a bemutatkozásra, arra, hogy egy-egy ország felvillantsa kultúrája értékeit.

---

¹⁶ Bors Jenő (1931–1999) a Magyar Hanglemezyártó Vállalat igazgatója (1965–1990). A zenei műveltséggel is rendelkező igazgató a könnyűzenei ügyeket általában Erdős Péternek szignálta, de a végső szót vitás helyzetekben ő mondta ki. Számos zenekart ideológiai alapon lehetetlenített el, másokkal a rentabilitás elvét követve kompromisszumot kötött. A rendszerváltás után a Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége örökös tiszteletbeli elnöke lett.

¹⁷ Esztergályos Cecília (1943) Jászai Mari-díjas színésznő, érdemes és kiváló művész.

Csatári Bence:

Innentől már egy csapásra országszerte ismert énekesnő lett. Hogyan folytatódott a karrierje?

Szántó Erzsi:

Beléptem a Holéczy zenekarba,¹⁸ melyet Holéczy Ákos vezetett, s ezzel együtt már kizárólag a zenére tettem fel az életemet, a BHG-ból eljöttem. Akkoriban ebben a műfajban ők voltak a legjobbak. Szerepelt benne vagy nyolc ragyogó zenész, többek között Ungár István¹⁹ szaxofonozott, és még Pege Aladár²⁰ is beszállt hozzánk. A mai napig azt mondom, hogy ez volt életem legjobb iskolája. Ákos nagyon precíz ember volt, és amikor felvett az együttesébe, elvitt engem az Országos Rendező Irodába (ORI), hogy letegyem az ilyenkor kötelező ORI-vizsgát. Magánál az akkori igazgatónál, Lakatos Évánál²¹ jártunk, és vinnem kellett a hegedűmet is, merthogy még azon is játszanom kellett. Ez már csak azért is kellett, mert a zenekarvezető tisztában volt azzal, hogy jól hegedülök, miután látott a Rákóczi úti Marika presszóban játszani, ahol egyébként énekeltem is. A későbbi ORI-turnék repertoárját aztán mindig be kellett mutatni előzetesen egy zsűrinek, amelyben rendszerint benne volt a mindenkori ORI-igazgató is. Ha ők azt mondták, hogy mehet, csak akkor indulhattunk el az országjárásra.

Csatári Bence:

Milyen tapasztalatokat gyűjtött a Holéczy zenekarban?

Szántó Erzsi:

A zenekarvezető nem ismert pardont, ha csak egy nüansszal alá- vagy föléintonáltam, máris szóvá tette, sőt, még a fületem is meghúzta, mondván, hogy „Erzsike, maga muzsikus!”, és emiatt tudnom kell tisztán énekelni. Mondtam is a fiának egyszer – aki azóta szintén elhunyt –, hogy úgy féltém az apjától, mint a tűztől. De az az igazság, hogy zenét csak úgy lehet művelni, ha az ember pontos. Holéczy Ákos szervezte az összes műsort, és volt, hogy akár tíz napra is lementünk vidékre, ahol egy kiválasztott helyről utaztunk csillagtúraszerűen a többi településre. Egy nap akár két-három koncertet is adtunk. Meg kell jegyezni, hogy Holéczy Ákos nemcsak a zenében, hanem a menedzselésben is nagyon tehetséges volt. Ez utóbbi fogalmat azonban nem lehetett használni a Kádár-rendszerben, mert egészen egyszerűen hivatalosan tilos volt ez a tevékenység. Mivel a menedzseri szakma nem fejlődhetett ki, minden zenekarban kialakult a szereposztás, hogy ezt ki vállalja magára, de ez rengeteg plusz energia-befektetéssel járt.

---

¹⁸ A Holéczy zenekar vezetője és névadója Holéczy Ákos klarinét- és szaxofonművész volt, aki az ötvenes-hatvanas évek fordulóján az egyik legnépszerűbb dzsessz-zenekart irányította.

¹⁹ Ungár István (1938) az ötvenes évek végétől az egyik legismertebb dzsessz-szaxofonos Magyarországon. A hatvanas-hetvenes években a bátyjával együtt alakított zenekar az egyik legfelkapottabb vendéglátóipari együttes volt. Sok-sok évet vendéglátóztak végig a világban, jártak Norvégiában, Dániában, Németországban, Svédországban, Finnországban.

²⁰ Pege Aladár (1939–2006) Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas bőgőművész, zeneszerző, a magyar jazz kiemelkedő alakja. A nemzetközi kritikusok „a nagybőgő Paganinije” néven is emlegették.

²¹ Lakatos Éva (1905–1993) az illegális kommunista múlttal rendelkező kultúrpolitikus 1948-tól az MDP KV Agitációs és Propaganda Osztályán volt osztályvezető-helyettes. 1956–1967-ben az MSZMP KB politikai munkatársa, 1958-tól 1965-ig az ORI-t is magában foglaló Állami Hangverseny- és Műsorigazgatóság, majd az Országos Filharmónia igazgatójaként tevékenykedett.

Csatári Bence:

Előfordultak furcsa helyzetek a vidéki turnék során?

Szántó Erzsi:

Ó, igen, ez óhatatlanul adódott, hiszen sokfelé megfordultunk, és igen mozgalmas volt az életünk. A zenekarnak egy péksüteményeket szállító autóból átalakított kisbusza volt, ennek megfelelően nekünk is hátul kellett beszállnunk, mint ahogy korábban a kenyereket tették be a kocsiba. A társaságban volt Majláth Jenő²² – Majláth Júlia testvére – és Kovács Erzsi²³ is. Mögénk befértek a hangszerek, illetve Ákos ládája, amelyben a kottákat őrizte. Tudni kell még a történehez azt is, hogy a sofőrünk, Balla Péter minden lében kanál figura volt, a koncerteken még osztogatta (vagy árulta) a dedikált fényképeinket is. A túlhajszolt életmód miatt azonban valószínűleg elaludt a volánnál, ahogy egyik községből mentünk a másikba, és ezért aztán árokba borultunk. A mellettem ülő Pusztai Eta²⁴ énekesnő – aki egy időben Szinétár Miklós²⁵ felesége volt – annyira megijedt, hogy csak annyit kiáltott: „Gyerekek, én még élek!”. A nagy riadalomból felocsúdva, miután már láttuk, hogy senkinek nem lett komolyabb baja – bár Pege Aladárnak megsérült a nyaka –, észrevettük, hogy a vidéken felvásárolt több száz olcsó tojás röpítára tört és felülről leesett Kovács Erzsi és Holéczy Ákos fejére. Emiatt úgy néztek ki, mint az Unicum-reklám. Amikor a rendőrség kiszállt helyszínelni, együttesünk vezetője humorosan csak azt kérte tőlük, hogy segítsenek minél több tojást megmenteni. A felkérésnek nem nagyon lett foganatja, de a balesetben leesett szemüvegét megtalálták.

Csatári Bence:

Mi következett a Holéczy zenekar után?

Szántó Erzsi:

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) bárjában énekeltem egy évet, ahol komoly, színvonalas műsorokkal vártuk a nagyérdeműt. A bohókás mentalitású Hardy Tamással²⁶ és máig kedves kollégámmal, Korda Györggyel is sokat dolgoztam együtt, és olyan nagynevű muzsikuskok kísérték bennünket, mint Ablakos Lakatos Dezső²⁷ saxofonos, Beimel Károly zongorista és Kovács Andor²⁸ gitáros, illetve a Nebuló zenekart²⁹ kell még

---

²² Majláth Jenő számos sikeres dalszöveget írt, úgymint a *Hófehérke*, a *Nekem ne mondja senki* és a *Szűnyog ballada* címűeket, az *Alfa Romeo* című Payer András-szerzeményt pedig ő adta elő.

²³ Kovács Erzsi (1928–2014) az ötvenes-hatvanas évek fordulóján legnépszerűbb táncdalénekesnő.

²⁴ Pusztai Eta az ötvenes-hatvanas évek énekesnője volt, bár az első vonalba nem sikerült betörnie. Olyan slágereket ő is színpadra vitt és lemezfelvételeket is készített belőle, mint a *Pest megér egy estét*, *A szívemet ma este összeszidtam* és a *Csak egy szavadon múlik*.

²⁵ Szinétár Miklós (1932) Kossuth-díjas és kétszeres Jászai Mari-díjas színházi, opera-, tévé- és filmrendező, forgatókönyvíró, érdemes és kiváló művész. A Magyar Állami Operaház korábbi főigazgatója, a Magyar Televízió egykori elnökhelyettese.

²⁶ A hatvanas évek elején feltűnt énekes szerepelt a táncdalfesztiválokon is, majd Svájcba disszidált, ahol vendéglátós zenét énekelt. Kísérője volt mások mellett Szabó Mihály zongorán, aki a Liversing tagja volt, és elhagyta Magyarországot.

²⁷ Ablakos Lakatos Dezső (1944–1997) a magyar jazz történetének kiemelkedő személyisége volt. A szakma a legjobb magyar altsaxofonosként tartotta számon. 1966-tól kezdve harminc éven át nagyon sok helyen lépett fel külföldön (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Norvégia, Olaszország), és az USA-ban lemezfelvételt is készített Karl Ratzerral. Magyarországon először 1964-ben került a Magyar Jazz Antológiára, de itthon sajnos méltatlanul kevés felvétel készült vele. A róla elnevezett Jazz Előadóművészi Ösztöndíj célja, hogy tehetséges fiataloknak segítséget nyújtson a pályakezdéshez.

²⁸ Kovács Andor (1929–1989) gitárművész, zenetanár, zenekarvezető. Az 1940-60-as évek dzsessz-zenéjének egyik meghatározó, virtuóz muzsikusa volt.

megemlíteni, ami szintén csupa tehetséges fiatal zenészből állt. Emellett máshol is sokat léptem fel: matiné műsorokban, divatbemutatókon, más színvonalas vendéglátóhelyeken.

Csatári Bence:

Össze lehetett egyeztetni a sokféle helyszínt a sűrű fellépések közepette?

Szántó Erzsi:

Nehezen, de megoldottuk. Persze nem mindig koronázta siker a törekvéseinket, ez esett meg egy szilveszteri alkalommal is, amikor összesen tizennégy (!) helyen kellett előadást tartanom. Soha nem volt szívem a közönséget megrövidíteni, ezért fordulhatott elő akkor a malőr annak ellenére, hogy külön autóval hoztak-vittek. Énekeltem egyebek mellett a városligeti Vajdahunyad várának kerthelyiségében, a Rákóczi úti Marika presszóban, az Béke Kupolában, valamint az Béke Bárban, de a legvégére maradt a legfontosabb, az ORI központi rendezvényei közé tartozó Operettszínházbeli fellépésem, ahonnan a zsúfolt program miatt sikerült elkésem, olyannyira, hogy már jött velem szembe a közönség, mire odaértem. Nem is úsztam meg anélkül, hogy Keszler Pál ORI-igazgató³⁰ ne hívatott volna be magához. Hála Istennek nem kaptam semmilyen retorziót, aminek a hátterében az is állhatott, hogy engem muzsikusnak tartott a hegedülésem miatt, és köztudott, hogy ő pedig pozanos volt, így a zenész-szolidaritás bukott ki belőle, amikor félig viccesen csak annyit mondott nekem, amiért lemaradtam a produkcióról, hogy „Kis Szántó, elégedjen meg annyival, hogy most megsértődtem”. Lelkiismeret-furdalásom volt, mert úgy éreztem, cserbenhagytam a közönségemet, de utólag ezt már nem lehetett jóvátenni. Keszler Pál természetesen igazából nem haragudott rám, csak megjátszotta, mert nagyon kedveltük egymást. Még akkor is megnézte a fellépésemet, amikor már az NSZK-ban éltem, ugyanis meghívtuk Turán Lászlóval³¹ és Késmárky Marikával.³²

Csatári Bence:

Ha már az intézményvezetőknél tartunk: milyen kapcsolata volt a többiekkel, például Bors Jenővel?

Szántó Erzsi:

Tudom, hogy nagyon sokan szidják, de nekem soha semmi bajom nem volt vele, ahogy betartotta az ígéretét a kislemezeimmel kapcsolatban, az példaértékű volt. Azt is hallottam már, hogy a hatvanas évek első felében sokat legyeskedett a hölgyek körül, akik ezt úgy értékelték, hogy az előmenetelük érdekében jó lesz vele jóban lenni, de valahogy én ezt

---

²⁹ Eredetileg tradicionális jazzt játszó együttes, amely később a beat műfajában is sikereket aratott. Mások mellett Szörényi Levente és Latzin Norbert (Bergendy) is a tagjai közé tartoztak. Ennek ellenére nem maradt fenn utánuk sem rádió-, sem önálló lemezfelvétel, egyedül a Qualiton Modern Jazz sorozatában jelent meg 1964-ben az *Africana* című számuk.

³⁰ Keszler Pál (1929–1999) 1962-ben Lakatos Évától vette át az ORI vezetését. Őt váltotta 1977-ben Bali György, akit 1987-ben Bulányi László követett. Ő 1988. november 4-én önkézevel vetett véget életének, minden bizonnyal az ORI-t ekkoriban érő, a pénzügyi visszaéléseket jogosan firtató gyanúsítások miatt. Így került 1988 végén az ORI élére Gál Iván, aki mindössze 1989 tavaszáig maradt a posztján, ugyanis a cég élére Gödöllői Lajost nevezték ki először miniszteri biztosnak, majd az ORI utolsó igazgatójának.

³¹ Turán László (1917–1984) zongoraművész, komponista, zenekarvezető, bázongorista, a Magyar Rádió, majd a Magyar Televízió is sokat foglalkoztatta.

³² Késmárky Marika (1945) Turán Lászlónál kezdte az éneklést, és a később Expressnek elkeresztelt zenekarral is játszott a kezdeti időkben. 1969-ben megnyerte a táncdalfesztivált az *Egy fiú a házból* című számmal., majd az NSZK-ban folytatta pályafutását, ahol a Dschinghis Khan együttesel diszkó sikereket aratott.

egyáltalán nem érzékelttem. Erdős Pétert³³ viszont egyáltalán nem ismertem, mert ő jóval távozásom után, 1968-ban jelent meg az MHV életében.

Csatári Bence:

Az énekeseknek a sorsa nagyban függött nemcsak az intézményvezetőktől, de a zeneszerzőktől is, hiszen nem volt mindegy, hogy kinek milyen dalokat írnak, ki énekelheti az igazán nagy slágereket. Hogyan dőlt el, hogy ki melyik szerzeményt kapja?

Szántó Erzsi:

Nagyon egyszerűen, mert a szerzők odajöttek hozzánk az ORI-büfében, amit mi csak kecskeólnak hívtunk, és megkínáltak minket egy-egy dallal. Ők már előre kinézték maguknak azokat a fazonokat, akik egy-egy számnak megfelelhetek, és itt is igaz, amit a könnyűzenei vezetőkre mondtam: nekik is érdekük volt, hogy minél frissebb szemléletben legyenek előadva a számok, törekedtek a változatosságra, ami az énekesek palettáját illeti. Nádas Gábor még a rádióstúdiós koromban adta oda az első számot, de a többi már jellemzően az ORI-ban talált rám. Idetartozik egyebek mellett a *Nem csak kenyéren élsz*, és *A magányosság percei*, vagy a *Sirály*, amelynek a másik címe a *Borús az idő* volt és Zakariás Oszkár írta. Dobos Attila³⁴ is sokat írt nekem, többek között a *Tépd szét az emlékek láncát* is. Amikor ő feljárt hozzám, már Zuglóban laktam, és ott volt egy kis pianínóm is, ahol meg tudta mutatni a dallamokat, sőt, én is beszálltam a komponálásba. Attila nagyon jól ráérezett arra, hogy melyik szerzeményből lehet nagy sláger. De megemlíthetem Idrányi Ivánt³⁵ is, aki két számot is írt nekem. Ezek közül az egyik a *Felejts!*, ami énektechnikailag elég nehéz, és talán éppen emiatt nem lett sláger.

Csatári Bence:

Az énekesek némelyikével közös számokat is énekelt.

Szántó Erzsi:

Közülük egyértelműen Mikes Évával voltam a legjobb viszonyban, a *Jó az álmodozás* című dalt együtt is sokszor adtuk elő, és amikor Sárosi Kati³⁶ elment szülni, a Zeneakadémián adott koncerten mi ketten együtt helyettesítettük őt, többek között az előbb említett *Jó az álmodozás* és az *Autóstop* című számokkal. Külsőre is kiegészítettük egymást, én a vékonyabb, Mikes Éva a teltebb idomokat képviselte, ami persze nem mindig volt szerencsés, mert ha mellette álltam, ő optikailag tovább soványított engem, én meg kövérítettem őt. De amikor elkezdtünk énekelni, már nem a testalkat számított, mindkettőnket imádtak. Engem egyébként éppen a testalkatom miatt neveztek Keszegnek a szakmában, amit Boros József, a

---

³³ Erdős Péter (1925–1990) 1968-tól dolgozott az MHV-nál. Bors Jenő igazgató mögött második emberként jó ideig a könnyűzenei élet befolyásos és tényleges irányítójaként tartották számon a cégnél. Nevéhez fűződik a „fekete bárány” bandák (Beatrice, Hobo Blues Band, P. Mobil) ellehetetlenítése iránti szándék.

³⁴ Dobos Attila (1941) táncdalénekes, zeneszerző. Írt dalokat Zalatnay Saroltának, Aradszky Lászlónak, Zoránnak, Mary Zsuzsának, Harangozó Terinek. Első feleségével, Mary Zsuzsával 1970-ben hagyta el az országot. Főbb slágerei: *A boldogságtól ordítani tudnék*, *Se veled, se nélküled*, *Albérlet az emeleten*, *Baltoni éjszakák*.

³⁵ Idrányi Iván számos énekesnek írt dalt, többi között Aradszky Lászlónak, Bencze Mártának, Harangozó Terinek, Koncz Zsuzsának, Kovács Katinak, Mikes Évának, Mátrai Zsuzsának, Máté Péternek, Németh Józsefnek, Poór Péternek, Szűcs Juditnak, Sárosi Katinak, Tárkányi Tamarának és a Záray–Vámosi-házaspárnak.

³⁶ Sárosi Katalin (1930–2000) a Napsugár nevű énektrióban kezdte pályafutását, majd 1958-tól a Budapest Kávéházban énekelt. Első rádiófelvételét 1959-ben sugározták, majd a hatvanas évek első felében a Magyar Rádió legfoglalkoztatottabb énekesnője lett. A magyar Caterina Valenteként emlegették. Karrierjét egyengette férje, Zsoldos Imre, a Stúdió 11 egyik vezetője.

Holéczy százhusz kilós bögöse akasztott rám. De Németh Józseffel³⁷ is voltak közös számaink, az *Én egyetértek* országszerte nagyon nagy sikert aratott. Payer Andráshoz³⁸ is sokat jártam Mikes Évával együtt a Hegedűs Gyula utcába, ahol szintén közösen alkottuk meg a számokat. Havasy Viktorral³⁹ ugyancsak felléptem, ő írta számomra a *Szégyelld magad* és a *Nem számít* című dalokat, amiket nagyon szerettem. A *Szégyelld magad* azon kevés felvételek egyike, ami nekem is megvan videofelvételen az Erkel Színházból. A másik filmfelvétel még a rádióstúdiós korszakomból származik, ami a *Sláger Presszó* címet viseli. Meg kell említeni még Mátrai Zsuzsát⁴⁰ és Ákos Stefit is, akikkel szintén nagyon jó viszonyban voltam. Nagyon sokat dolgoztunk együtt a zeneszerző és énekes kollégáimmal, de boldogan töltöttük az időnket.

Csatári Bence:

Őn a Budai Ifjúsági Parkban is rendszeresen fellépett. Hogy ismerkedett meg az ottani rezidens zenekarral, a Bergendyvel?

Szántó Erzsi:

A hatvanas évek közepéig, egészen az országból való 1966-os távozásomig, nagyon sűrű volt a programom, melynek folytán nagyon sok híres zenésszel dolgoztam együtt. A Bergendy-zenekarral romantikus körülmények között ismerkedtem meg. Czirik László,⁴¹ akivel még a Holéczy zenekarban énekeltem együtt, szervezett egy fellépést Keszthelyre, de ez kifejezetten vendéglátós helyszín volt. Vonattal mentünk le, és csak azt tudtuk, lesz odalenn egy zenekar, amelyik kísér majd bennünket. Amikor leértünk, legnagyobb csodálkozásunkra a Bergendy fogadott bennünket, amely akkor még hivatalosan a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem klubjának az együttese volt. Hamar összebarátkoztunk, jó hangulatú műsort adtunk, utána meg még éjszakai fürdözést is csaptunk a Balatonban. Visszafelé Czirik Laci még arra is rávette, hogy álljak ki az útszéleire stoppolni, miközben ő elbújt, hogy nagyobb eséllyel megálljanak az autók. Számítása bevált, egyből megállt valaki, akivel visszajöttünk a fővárosba.

---

³⁷ Németh József (1931–2012) A hatvanas évek elején tűnt fel, amikor Mikes Évával közösen elénekelt a *Téli szerelem* című film betétdalát, az *Angélat*. Elegáns stílusa, mindig kifogástalan megjelenése miatt hamar népszerűvé vált a hagyományos tánczene rajongóinak körében. 1963-ban megjelent első kislemezét számtalan más is követte olyan slágerekkel, mint a *Kicsit szomorkás a hangulatom* (1965), a *Nem kell nékem nagyhercegnő* (1965) vagy például a *Négyszemközt*. A beat előretörésével veszített népszerűségéből, Németországba disszidált, csak az 1990-es évek elején tért vissza Magyarországra.

³⁸ Payer András (1941–2011) S. Nagy Istvánnal együtt az 1963-as televíziós szilveszteri műsorban tűntek fel. A beatzenekarok előretöréséig az egyik legnépszerűbb szerző-előadó. A hatvanas évek végétől saját maga adta elő műveit.

³⁹ Havasy Viktor (1929–2011) a táncdal- és nótaénekesek szinte összes jelentős előadójának írt dalokat, a *Micsoda nagyszerű dolog*, a *Szereted-e még?*, a *Kapitány* és a *Fekete vonat* című slágerek szerzője.

⁴⁰ Mátrai Zsuzsa (1941) volt az első énekesnő, aki nemcsak a mikrofonállvány mögül énekelt, hanem szabadon mozgott a színpadon produkció közben. Legismertebb slágere a *Látod, ez a szerelem* volt.

⁴¹ Czirik László a hatvanas évek második vonalbeli táncdalénekes. Előadta a *Szösi-szösi lányka* és a *Micsoda nő* című dalokat.

Csatári Bence:

Milyen emlékei vannak az Ifipark rettegett őréről, azaz igazgatójáról, Rajnák Lászlóról?⁴²

Szántó Erzsi:

Alacsony természetű birkózóbajnok volt, aki nagyon szigorúan bánt az ifjúsággal. Ahol ő megjelent, ott rend volt. Nemigen tudta kiejteni tisztán az „sz” hangot, és amikor én következtem a műsorban, csak úgy szólt oda hozzám, hogy „Cántókám, cínpadra!”. Viszont nagyon jóban voltunk, még akkor is hívott énekelni, amikor már a beategyüttesek feltűntek. Ugyanígy a Dália Klubban, az Ifipark téli törzshelyén is sokat szerepeltem, eleinte itt is a Bergendyvel, majd pedig Zoránékkal,⁴³ a Metróval. Úgy tudom, utóbbiaknak volt először visszhangosító berendezésük Magyarországon, Zorán egy nyugati rokonától kapta.

Csatári Bence:

A Metróval máshol is játszott?

Szántó Erzsi:

Olyannyira, hogy az utolsó magyarországi turnémat velük bonyolítottam le a Balaton körül 1965-ben. Ezen ott volt még Hofi Géza, Alfonzó,⁴⁴ akinek a fia, Markos György⁴⁵ akkoriban még gitározott és énekelt, továbbá Sárosi Kati, Margitai Ági⁴⁶ és Majláth Jenő, utóbbi is inkább paródiákat adott elő. Hofi akkor még nem volt sztár, de így is neki volt a legnagyobb sikere a zenei paródiáival. Ennek a fellépéssorozatnak a végén is megtartottuk az ilyenkor szokásos műsortemetést, ezúttal Balatonföldváron. Ennek az volt a különlegessége, hogy egymás számait énekeltük el a színpadon, hiszen úgyis ismertük, ki mit énekelt addig. Kattival egymás fellépő ruháját is kicseréltük, és egymás számait énekeltük. Erre az alkalomra lejött Keszler Pali és helyettese, Bali György is, hogy leellenőrizzék a műsort. Sok érdekes sztori megesett velünk akkoriban. Például ezen az utolsó előadáson felajánlottam, hogy elmegyek a társaságnak italért, mert még volt egy kis idő az én számomig. Felvettem Sárosi Kati új ruháját – mert nagyjából hasonló méretet hordtunk –, és vittem egy üveg konyakot, de visszafelé a sötét úton beleestem a Balaton egyik kis öblébe, s emiatt csupa sár és hínár lett a szép új ruha. Sárosi Kati meg is ijedt, hogy mit fog szólni a férje, Zsoldos Imre,⁴⁷ ha meglátja a ruháját, de végül nem lett belőle semmi baj. Egy másik alkalommal pedig engem kértek meg a kollégák, hogy szerezzek egy vitorlást a Balatonról. Integtettem is a csinos kis bikinimben az egyiknek, amelyik ki is kötött, elvitte az énekesek színe-javát, de engem meg jól otthagytott, amit társaim viccnek szántak, de én ezt akkor nem vettem annyira poénra.

---

⁴² Rajnák László (1928–1985) birkózó, a Budai Ifjúsági Park első igazgatója. Az 1961-es megnyitástól 1974-ig állt az intézmény élén, ezt követően pedig tisztségéhez köthető visszaélések miatt börtönbe került.

⁴³ Sztevanovity Zorán (1942) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas szerb származású előadóművész, énekes, gitáros, zeneszerző. Az általa alapított és vezetett Metro együttesel a beat egyik hazai meghonosítója. Később játszott a Taurusban is, máig tartó szólókarrierjét pedig 1974-ban kezdte.

⁴⁴ Alfonzó (1912–1987) artista, színész, humorista. A paródia mestere, aki szívesen alkalmazta a pantomim elemeit is.

⁴⁵ Markos György (1946) színész, humorista, parodista.

⁴⁶ Margitai Ági (1937–2014) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművésznő, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja.

⁴⁷ Zsoldos Imre (1919–1985) karmester, trombitás és zeneszerző, autóbalesetben halt meg.

Csatári Bence:

Ez az az időszak, amikor egyre többet lehetett hallani a dalait a rádióban is, igaz?

Szántó Erzsi:

Ekkor az én szekezem kifejezetten jól ment, a Magyar Rádió *Tánczenei koktél* című műsorában rendszeresen lementek a számaim, volt, hogy több is. Sőt, nem egyszer Bolba Lajos⁴⁸ vagy Komjáthy György⁴⁹ maga hívott fel, hogy tudassa velem, mikor leszek adásban felvételtől. Nekik is az volt az érdekük, hogy minél változatosabb műsorokat szerkesszenek, és ehhez kellettünk mi, fiatal táncdalénekesek is. A *Tépd szét az emlékek láncát!* című dalomat előszeretettel adta 1965-ben a rádió, és úgy érzem, ha itthon maradtam volna, ez is hasonlóan nagy sláger lehetett volna, mint a *Hold ragyog a Dunán*. Amikor pedig turnén voltunk, a kollégák, főleg Koós János,⁵⁰ sokszor ugrattak, hogy már megint az én számomat játssza a rádió. Egyébként mindenkinek volt egy vagy több „őrangyala”, aki gondoskodott az előmeneteléről. Nekem nem voltak neves mentoraim, de sikeresen átvészeltém ezt az időszakot.

Csatári Bence:

Hogy alakult a magánélete, ön is férjhez ment?

Szántó Erzsi:

Igen, egy helyes fiú, aki zongorista szeretett volna lenni, megkérte a kezemet. Ez a házasság rövid úton tönkrement, mivel a fiatalember előszeretettel fürdött az én népszerűségemben, ami engem egyre jobban zavart, mert ez többek között abban nyilvánult meg, hogy mindig a sarkamban volt, s ő szédült meg az én sikereimtől. Ez is belejátszott abba, hogy úgy döntöttem, kiszállok ebből a kapcsolatból és inkább Nyugat-Németországban folytatom a karrieremet.

Csatári Bence:

Honnan jött ez a nyugatnémet kapcsolat?

Szántó Erzsi:

Az ORI-turné egyik állomásán egy magyar származású müncheni ember szó szerint lehúzott a színpadról, hogy megkérdezze, nincs-e kedvem NSZK-ban huzamosabb ideig fellépni. Épp akkor volt nagyon nagy krízisben a házasságom, és szerettem volna elválni, ám a férjem ezt nem akarta. Így aztán átmenetileg meghiúsult a szándékom, de én elfogadtam az ajánlatot, gondolván, hogy így a válás is egyszerűbb lesz. Nem volt az még így sem, a válóperemen anyukám képviselt, mert én akkor is Münchenben éltem, és évek teltek el, mire megszabadultam a férjemtől.

---

⁴⁸ Bolba Lajos (1931) karmester, zenei rendező. A Magyar Rádió Szórakoztatózenei Osztályának egykori vezetője, számtalan könnyűzenei műsor (mint a *Tessék választani!*, a *Made in Hungary*, a *Slágerbarátság*), valamint hanglemezek, filmek, színdarabok zenei rendezője az 1960-as évek óta.

⁴⁹ Komjáthy György (1933) eMeRTon-díjas zenei szerkesztő, a hazai könnyűzenei rádiózás atyja.

⁵⁰ Koós János (1937) táncdalénekes, humorista, színész. Leghíresebb számai: *Kislány a zongoránál*, *Sír a telefonon*, *Annyi ember él a Földön*, *Kapitány*, *Nem vagyok teljesen örült*.

Csatári Bence:

Valójában disszidált 1966-ban, amikor elhagyta az országot?

Szántó Erzsi:

Nem, mert folyamatosan kapcsolatban álltam a Nemzetközi Koncert Igazgatósággal, a tíz százalékos jutalékukat is kifizettem nekik, annak ellenére, hogy semmi közük nem volt a külföldi szerepléseim szervezéséhez. Viszont cserébe hivatalos szerződéssel tartózkodhattam az NSZK-ban, ami azt jelentette, hogy nem minősültem disszidensnek, és szabadon hazajárhattam, ha akartam. Az igazat megvallva akkoriban nem is akartam hazajönni, mert úgy látszott, hogy leáldozóban van a hagyományos tánczene csillaga. Folyamatosan kapcsolatban álltam az itthoni kollégákkal, így képben voltam a lehetőségeimmel, és utólag megállapíthatom, hogy jól döntöttem, amikor nem jöttem haza. A beat és a rock tényleg elsöpört jó néhány táncdal-előadót, Kovács Erzsi is akkor ment külföldre szerepelni, és Koós János is azt tanácsolta barátilag, hogy maradjak Münchenben.

Csatári Bence:

A rivalizálás egyébként tapasztalható volt a feltörekvő beatzenekarok és a tánczenészek között?

Szántó Erzsi:

Iszonyú nagy szerencsémnek tartom, hogy Zoránék szerettek engem, és elég sokszor léptem fel velük, így nem éreztem azt, hogy velem szemben bármiféle averziójuk lett volna. A hagyományos táncdalénekesek közül rajtam kívül még Koós Jánossal lépett fel a Metro, de rajtuk kívül nem sok más énekessel álltak közös színpadra. Az Omegával és az Illéssel való együttműködés azonban már kimaradt a karrieremből, hiszen az ő befutásukhoz képest túl korán kerültem ki Nyugatra.

Csatári Bence:

A szocialista országokban is járt fellépni?

Szántó Erzsi:

Igen, Lengyelországban egy alkalommal két hónapot töltöttem, ezt az utat Keszler Pali kezdeményezte. Egy, a Metróhoz hasonló stílusú lengyel beatzenekar kísért, de elég furcsa volt a szituáció, mert kezdetben egyáltalán nem beszéltem lengyelül, és akkor még semmilyen nyelven. Aztán ez idő alatt annyira belejöttem, hogy még levelet is tudtam írni lengyelül. Ez azért történhetett meg, mert magyarok egyáltalán nem voltak körülöttem, így rá voltam kényszerülve a nyelvtanulásra. Az ORI kezdeményezésére Kelet-Németországban is voltak előadásaim egy bárban, bár ez egyáltalán nem tetszett. Romániában pedig a Bergendy zenekarral adtunk műsort nemcsak Erdélyben, hanem szerte az országban. Erről vidám emlékeim vannak, talán azért is, mert Hofi Géza is jött velünk fellépni.

Csatári Bence:

A sors furcsa fíntoraként ön magyarországi pályája csúcsán éppen akkor ment ki Nyugat-Németországba énekelni, amikor elkezdődött a táncdalfesztiválok mindent elsöprő sikersorozata. Nem sajnálja, hogy ezekből kimaradt?

Szántó Erzsi:

Dehogynem, de erről csakis én tehetek, én döntöttem úgy, hogy elhagyom az országot. Valljuk be: akkor még nem lehetett tudni, hogy a táncdalfesztiváloknak ekkora elementáris erejű sikerük lesz. Az is biztos, hogy az itthoni karrieremet lehetett volna folytatni ezeknek a segítségével, de ahogy a magyar mondás szól: „eső után köpönyeg”. Igazából nem is bánok semmit az életemben, se szakmai, se magánéleti szempontból. Azt vallom, minden úgy volt jó, ahogy történt. Nádas Gábor és a többi zeneszerző sajnálta is, hogy nem vagyok itthon, én meg az első férjem miatt nem akartam hazajönni, mert akkor még nehezebb lett volna a válás. Nem mondom, hogy nem érintett rosszul, hogy kimaradtam a táncdalfesztiválokból, és el is határoztam, hogy hazajövök, de aztán a körülmények miatt mégsem tettem. Azért persze kaptam szép számmal kislemezeket, amelyek a táncdalfesztiválokról készültek, különösen tetszett a *Rövid az élet* című dal, amelyet Toldy Mária⁵¹ énekelt.

Csatári Bence:

Milyen helyeken lépett fel Münchenben ezekben az években?

Szántó Erzsi:

A Maxim nevű kicsi, de színvonalas bárban kezdtem, de voltak műsoraim a Bayerischer Hofban, München legragyogóbb helyén és a Moulin Rouge-ban is. Közben azon kaptam magam, hogy már nemcsak énekelek, hanem konferálok is a műsorra.

Csatári Bence:

Mennyire tudott németül, amikor kikerült NSZK-ba?

Szántó Erzsi:

Semennyire, egy szót sem tudtam, ott tanultam meg. Ez úgy ment a legkönnyebben, hogy arra törekedtem, lehetőleg egyetlen magyar se legyen a közvetlen környezetemben. Mindenkinek ezt ajánlom, aki intenzíven akar idegen nyelvet tanulni. Fél év alatt elsajátítottam a konyhanyelvet, de azért sokszor kerültem humoros helyzetbe. Például, amikor Baden-Badenban, ahol szintén felléptem, azt mondtam a kollégáimnak, amikor hegedűt szándékoztam venni, hogy „most pedig megyek, és veszek magamnak egy hegedűt.” Természetesen jól kinevettek, és ez fél évszázad után is megmaradt az emlékezetemben. De ez az eset nem szegte a kedvemet, mindenhová vittem magammal a szótárt, így jóval könnyebben boldogultam.

---

⁵¹ Toldy Mária (1938) énekesnő, énektanár. A hagyományos tánczene egyik kiemelkedő képviselője. 1966-ban *Más ez a szerelem*, 1967-ben pedig a *Rövid az élet* című dala kapott megosztott első helyezést a Táncdalfesztiválon.

Csatári Bence:

Kifejezetten Münchenben volt a főhadiszállása?

Szántó Erzsi:

Sokat voltam ott is, de 1968–1972 között a Tegernsee Bad Wiessee nevű festői helyén énekeltem a legszívesebben. Volt egy nagyon kedves német család, akikkel szoros kapcsolatba kerültem, és itt a családfő építtetett kifejezetten a kedvemért egy kis szórakozóhelyet, ahol kedvemre énekelhettem, és a forgalmat is fellendítettem. Közben megtanultam koktélt is keverni, így még a vendéglátásban is hasznomat vették. Ebbe a lokálba hívtam kitűnő magyar zenészeket, így Szabó Sándor hegedűs-gitárost, akit becenevén mindenki csak Sülthalként ismert zenész körökben, Mátrai Feri zongoristát és Portik Iván dobost. Velük minden nap felléptem, nagyon nagy zenei élményt és megtiszteltetést jelentett számomra.

Csatári Bence:

Nem vágyott arra, hogy ugyanolyan csillogás vegye önt körül Nyugat-Németországban, mint Magyarországon? Gondolok itt a médiában való szereplésre.

Szántó Erzsi:

Próbálkozásaink azért voltak e téren is. Egy német barátnőm biztatására – a Németh Lehellal való könnyű kapcsolatfelvétel sikerén felbuzdulva – írtunk levelet Udo Jürgensnek,⁵² de vele nem volt akkor szerencsém, mint Németh Lehellal, válasza sem méltatott. Aztán ahol laktam, azon a környéken volt Franz Grothe⁵³ híres zeneszerző lakása is, és egy alkalommal német barátnőm a tudtom nélkül odamerészkedett hozzá, és megkérdezte: „Herr Grothe, nem akar egy magyar énekesnőt megismerni?” A zeneszerzőnek a magyarok voltak a gyengéi, hiszen ő írta Marika Rökk⁵⁴ filmjeinek zenéit is, úgyhogy nem zárkózott el a kérdés elől. Megadta a telefonszámát a barátnőmnek, én pedig felhívtam őt, majd miután megbeszéltük, el is mentem hozzá. Vittem a kislemezeimet és a rólam készült fotókat, jól elbeszélgettünk, aztán nekem szegezte a kérdést, hogy nem szeretnék-e fellépni az egyik televíziós műsorában a ZDF-en. Ideadta nekem az egyik habkönnyű szerzeményét, amit két perc alatt megtanultam, és öltözéket is kaptam a tévétől, amiben megjelenhettem az adásban, no és háromezer márka gázsit. Hatvantage nagyzenekar kísért az élő műsorban, gyönyörű díszletek között, és a produkcióm is nagyon jól sikerült. Grothe felesége is faszírozta a férjénél, hogy karoljon fel engem, mert szép hangom van, amit én sem bíztam a véletlenre, mert rendszeresen jártam ott is hangképzésre, hogy karban tartsam az énektudásomat. A zeneszerző rendes volt velem, próbált beajánlani egy berlini lemeztársaságnál, ám a válasz eléggé lehangoló volt, a mai napig őrzöm a családi levéltárban. Az állt benne, hogy az

---

⁵² Udo Jürgens (1934–1914) osztrák énekes, zeneszerző. 1950-ben megnyert egy zeneszerzői versenyt *Je t'aime* című dalával. Pályafutása során több mint százmillió lemezt adott el, és hazája egyik legnépszerűbb énekes volt.

⁵³ Franz Grothe (1908–1982) a legnépszerűbb német zeneszerzők és karmesterek közé tartozik, számos sláger szerzője.

⁵⁴ Rökk Marika (1913–2004) színész-táncosnő, operett primadonna. Európában 1929-től aratott nagy sikereket, és évtizedeken keresztül az operett egyik csillaga volt egész Európában. Budapesten Eisemann Mihály *A cirkusz csillaga* című operettjében szerepelt. 1933-ban Berlinben telepedett le. A férje, Georg Jacoby által rendezett zenés produkciókban lépett fel, osztrák és német filmek népszerű sztárja lett. A második világháború után szemére vetették, hogy a náci időszakban Joseph Goebbels propagandafilmjeiben szerepelt, emiatt a világháború után egy időre eltiltották a filmezéstől. 1948-tól ismét szerepelhetett filmekben, de már nem volt olyan sikeres, mint a háború előtt, ezért inkább visszatért a színpadra. Operett- és musicalszerepekben ismét az élvonalba került. 1951-ben a német *Csárdáskirálynő*ben szerepelt, majd az 1962-es osztrák *Denevér*ben.

énekesnő nagyon szép és csinos, gyönyörű hangja van, de jelenleg nem eladható. Sajnos az időzítés nem volt megfelelő, de erről nem tehattünk, ugyanis akkor dübörgött leginkább nyugaton a hangos rock divatja, és ebbe én már nem fértem bele. Ez annyira letört, hogy onnantól már nem igazán szerettem volna erőltetni a dolgot. Grothe elvitt még néhány helyre fellépni, többek között egy luxusszanatóriumba is a környéken, ahol még egy zeneprofesszor is meghallgatott. Ott találkoztam a nagyon híres Peter Alexander⁵⁵ osztrák énekes, színművésszel is.

Csatári Bence:

Nem merült fel ezek után, hogy hazatér?

Szántó Erzsi:

Nem, mert ott nagyon jól kerestem, onnan tudtam támogatni édesanyámat is, aki, miután nagy nehezen el tudtam válni az első, magyar férjemtől, meghívólevéllel ki tudott jönni hozzám. Az Interkoncert sem támasztott nehézségeket, mindig úgy alakítottuk a szerződéseket, ahogy nekem megfelelt, és nekik valószínűleg egyáltalán nem eshetett nehezükre, hogy megengedjék a kinttartózkodásomat, mert megkapták tőlem a tíz százalékos jutalékukat. Ez úgy történt, hogy ridikülben hoztam haza azt a sok pénzt, ami a hat és fél év alatt a kinti fellépéseim tíz százalékát jelentette.

Csatári Bence:

Mikor jött haza legközelebb Magyarországra?

Szántó Erzsi:

1972-ben, tehát hat évig nem léptem hazánk területére. Addig végig magyar szolgálati útlevellem volt, és ahhoz, hogy magyarországi látogatásom esetén szabadon visszamehessek Nyugat-Németországba, konzuli útlevél szükségeltetett. Ezt pedig legkönnyebben úgy lehetett megszerezni, ha férjhez megyek, és ezzel automatikusan megkapom a nyugatnémet állampolgárságot. Persze, amikor oda került a sor, még vizsgáznom is kellett német nyelvből, elém tettek egy újságot, és az egyik cikkről kellett beszélgetnem a bizottsággal. Először az a család, akinél dolgoztam, a nagyon helyes sorkatona fiukat szerette volna nekem házas társnak, aki szerelmes is volt belém, de nem mentem bele, mert kilenc évvel volt fiatalabb nálam. A háziak ezen nem sértődtek meg, épp ellenkezőleg, felkerekedtek, és segítettek nekem férjet találni. Ez sikerült is, méghozzá úgy, hogy bementünk egy laktanyába, ahol a barátnőm elkiáltotta magát az egyik körletben, hogy kinek lenne kedve feleségül venni ezt a szép magyar lányt. Furcsamód szinte mindenki jelentkezett, én pedig kiválasztottam közülük a legjámborabbnak látszót. Persze ez a látogatásunk nem maradt incidens nélkül: jöttek az örök, és azonnali távozásra szólítottak fel bennünket, mondván, hogy kommunista felforgató tevékenységet végzünk. Ez azonban nem akadályozta meg az akciónkat, és a kiszemelt nürnbergi fiúval házasságot kötöttem. A későbbiekben nem is találkoztunk, csak évente egyszer-kétszer, főleg az adózást megbeszélni. Így nyerhettem el a nyugatnémet állampolgárságot. Érdekesség, hogy éppen abban az időszakban hozták be azt a jogszabályt, miszerint, aki felveszi a német állampolgárságot, az elveszíti a magyart. Ez sajnos a mai napig így van, csak német állampolgár vagyok, a magyart azóta sem kaptam vissza. Szoktam is azzal viccelni, hogy ez biztosan az első férjem bossúja volt. A magyar hatóságok egyébként akkoriban nagyon húzták az időt, fél évig kellett várnom a konzuli útlevélre.

---

⁵⁵ Peter Alexander (1926-2011) osztrák származású német színész, énekes, előadóművész.

Csatári Bence:

1972 ezek szerint döntő változást hozott az életében. A zenés szakmában hogyan folytatódott a karrierje?

Szántó Erzsi:

A vidéki, önként vállalt „luxusszáműzetésből”, ahol rengeteget énekeltem, visszajöttem Münchenbe, ahol újra a magyar kollégáimmal játszottam. Őket persze az Interkoncert engedte ki, hivatalosan voltak távol Magyarországtól. Én pedig nem minősültem disszidensnek, mert miután lerendeztem a tartozásomat az Interkoncert felé, és elnyertem a nyugatnémet állampolgárságot, hivatalosan semmi közöm nem volt már a kommunista Magyarországhoz.

Csatári Bence:

Folytatta tehát immáron német állampolgárként a lokálokban való éneklést?

Szántó Erzsi:

Két gyönyörű évet töltöttem el a müncheni Moulin Rouge-ban, ez az ottani viszonyok szerint ebben a kategóriában a csúcsot jelentette, zeneileg és anyagilag egyaránt. Világlágereket énekeltem angolul, például a kedvencem, Shirley Bassey dalait, a németek közül viszont nagyon keveset, ugyanis nem azt várták tőlem. Egy zenekar az ottani szabályok szerint legfeljebb két hónapot maradhatott mellettem, őket nem is én választottam, hanem a helyi szervezők. Egyszer, mikor igazán be akartak újítani, képletesen szólva „a híd alól” szedtek össze jó néhány – egyébként éppen munkanélküli – iszonyúan tehetséges afroamerikai muzsikust. Nem ismerték a kottát, amikor vittem nekik, azt mondták, erre nincs szükség, csak dúdoljam a dallamot a fülükbe, és már kísérnek is. Valóban nem volt szükségük semmiféle segítségre, pusztán az énekhang alapján simán lekísértek. Annyira élveztem a munkámat, hogy alig vártam már délután, hogy este legyen, és mehessek dolgozni.

Csatári Bence:

Két év után merre vezette a sorsa?

Szántó Erzsi:

Egy másik, akkorra éppen felújított előkelő müncheni lokálba, az Eva bárba. Itt látogatott meg Bolba Lajos és Barna István zenei szerkesztő is a Magyar Rádiótól. Nagyon tetszett nekik a műsorom, de már persze nem voltam tőlük függő viszonyban. Ezért aztán érdekes, hogy még németországi tartózkodásom alatt is készült velem rádiófelvétel, az egyiket Tomsits Rudolf⁵⁶ írta és az volt a címe, hogy *A tények makacs dolgok*, nagyon modern hangszerelésű szám volt az akkori viszonyokhoz képest, a másikat pedig Nadas Gábor szerzeménye volt: *A magányosság percei*. Keszler Pali is volt, hogy felkeresett Münchenben, vele egyébként is tartottam telefonon a kapcsolatot. Ő volt az, aki az Erkel Színházba még fellépést is szervezett nekem 1977 szilveszterén, miközben az NSZK-ban éltem.

Visszatérve Münchenre, a már említett felújított szórakozóhelyre pedig 1977 végén beállított egy – mint utólag kiderült: Svédországban dolgozó – magyar fiatalember, aki engem keresett. Ő lett a harmadik férjem, aki egyben 1979-ben született fiam édesapja. Mondta, hogy nagyon unalmas Svédország, senkinek nem ajánlja, de magyaroknak különösen nem. Annyira rámenős volt, hogy még aznap este a bárban megkérte a kezem. Mint utóbb kiderült, ő már régóta felfigyelt rám, és ezzel a feltett szándékkal jött oda hozzám. Természetesen nem

---

⁵⁶ Tomsits Rudolf (1946–2003) trombitaművész, zeneszerző, főiskolai tanár, nemzetközi híradószessz trombitás.

mondtam azonnal igent, így minden áldott este eljött hozzám a fellépéseimet megnézni, és végül a törekvéseit siker koronázta. Családalapításunk után nem sokkal kollégáim biztatására vettem itthon is egy lakást. Ezt a nyolcvanas évek elején már minden nehézség nélkül meg lehetett tenni. Jártunk is haza elég sűrűn, úgy kéthavonta, hiszen mind a két testvérem itthon élt a családjával. A gyerekeik is zenéltek, egyikük most is profi zenész egy világjáró hajón, Szántó Csabának hívják. A férjemmel pedig Münchenben terveztünk egy lokált nyitni, már le is alkudtuk az árát a negyedére, aztán a fiam születése miatt ez elmaradt, amit a mai napig sajnállok.

Csatári Bence:

A gyermeke megszületése után még énekelt?

Szántó Erzsi:

A nyolcvanas években a bankszektorban helyezkedtem el, mivel ez az eredeti szakmám. Ez már a gyermekem apjától való válásom után volt. Ezt sem bántam meg, természetesen jól megfizettek, és ezt a munkámat is szerettem. Nem beszélve arról, hogy az effajta munka mellett könnyebben ment a gyereknevelés. Ugyanakkor a családfenntartás érdekében hétvégeként felleptem, leginkább magyar nótákkal és operett dalokkal, ezt nagyon szívesen vették a megbízóim a müncheni Hotel Hungariában, a Hotel Budapestben és a magyar konzulátus rendezvényein. Ezeken a helyeken Dankó Pista-esteket tartottunk, még kalocsai ruhát is szereztek nekem. Ez eleinte furcsa volt számomra, de aztán nagyon gyorsan belerázódtam ebbe a stílusba is. Harmadik állásként besegítettem egy butikba is, egyszóval nem unatkoztam.

Csatári Bence:

A rendszerváltozás hogy érintette önt?

Szántó Erzsi:

Szerettem volna hazajönni és egy nagylemezt készíteni, de ez már nem sikerült. Amikor Bors Jenőt megkerestem, mondta, hogy ő már nem marad az MHV élén. Ugyanígy Keszler Pál sem tudott segíteni, ő nyugdíjba vonult. A rádióban is érdekes módon falakba ütköztem, már ami az új felvételek készítését illeti. Úgy tíz éve azért Németh Józseffel együtt még adtunk egy műsort a rádió Márványtermében. A híres szervező Halmi Gábor is megkeresett, hogy lépjek fel a margitszigeti kaszinóban, több hónapos szerződést ajánlott, már próbáltunk is, de ez egyéb okok miatt végül meghiúsult. Ugyanakkor már a rendszerváltozás környékén felütötte fejét a gépzene, tehát az, hogy minden hangszert szintetizátorral és számítógépekkel igyekeznek pótolni, ám ezt én mindig is furcsálltam és idegennek tartottam az élő zenétől. Ha lehetett, igyekeztem elkerülni.

Csatári Bence:

Manapság mivel tölti a mindennapjait?

Szántó Erzsi:

Mind a mai napig keresnek televíziós műsoroktól, beszélgetésekre hívnak, ezeket boldogan teljesítem. Ami a magánéletemet illeti, a négyéves kis unokám – aki német tagozatos óvodába jár – kitölti a legtöbb időmet. Ő nagyon muzikális, és szeretném, ha tanulna zenét, aztán majd meglátjuk, mennyire lesz meg benne az előadói véna. Persze régi kollégákkal is szívesen találkozom, köztük Koós Jánossal és Olti Jánossal. Felejthetetlen barátnőmmel, Harangozó Terikével is gyakran énekeltünk együtt szűk körben. Dobos Attila 70. születésnapján 2011-ben ugyanakkor közönség előtt tettük mindezt Kőbányán. Sokat

utazom, legutóbb Dominikán jártam, egyszer pedig az egyik barátnőmet meglátogattam Texasban, de azt el kell mondanom, hogy az a vidék nem tipikusan az, amit az Egyesült Államokról mi innen, Európából elképzelünk. Főzőcskézem is, ami persze a család istápolásának hozadéka.

Csatári Bence:

Vannak még ma is, akik a fiatalabb generációkból rácsodálkoznak az ön művészetére?

Szántó Erzsi:

Bizony előfordul, még akkor is, ha ők az anyatejjel már nem ilyen zenét szívtak magukba. A napokban például a kis unokámmal voltunk a játszótéren, és megismerkedtünk egy fiatal anyukával. Miután belemélyedtünk a beszélgetésbe, kiderült, hogy énekesnőként dolgoztam egész életemben, és ő meg is hallgatta a *YouTube*-on a dalaimat. Ezután „Kedves Művésznő!-megszólítással rögtön írt is nekem, közölve, hogy milyen nagy hatással voltak rá a számaim, amiket nem tud megunni. Más alkalmakkor már eleve úgy köszönnek rám, hogy azt éneklük: „Hold ragyog a Dunán”.